

THOMAS HARDY

ÇILGIN
KALABALIKTAN
UZAK

Çeviri: ELİF DİNÇER

THOMAS HARDY
ÇILGIN
KALABALIKTAN
UZAK

Can Klasik

Çılgın Kalabalıktan Uzak, Thomas Hardy

İngilizce aslından çeviren: Elif Dinçer

Far From the Madding Crowd

İlk baskı: *Cornhill Magazine*, 1874

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Penguin Classics, 2003

© 1984, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1984

20. basım: Şubat 2024, İstanbul

Bu kitabın 20. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Cansu Varol İzmirli

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul

Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-5909-3

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

THOMAS HARDY

ÇILGIN
KALABALIKTAN
UZAK

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Elif Dinçer

♥can

Thomas Hardy'nin Can Yayınları'ndaki diğerk kitabı:

Tess, 2021

THOMAS HARDY, 1840'ta Dorset'ta doğdu. Kırsal yaşamla, mevsimlerin ritmi ve sözlü kültürle ilgili erken deneyimi, sonraki yıllarda yapıtları üstünde önemli bir etki bıraktı. 22 yaşındayken Londra'ya taşınıp ünlü mimar Arthur Blomfield'ın yanında teknik ressam olarak iş buldu. 1860'ların ortalarında çektiği para sıkıntısı onu üniversite fikrinden uzaklaştırdı ve Anglikan Kilisesi'nde papaz oldu. İlk romanlarının ardından *Under the Greenwood Tree* (Defne Ağacının Altında) çok daha özgün bir ses bulabildi. 1874'te yayımlanan *Çılgın Kalabalıktan Uzak*, Hardy'nin düşsel "Wessex" bölgesinde geçen ilk romanıydı. Hardy, *The Return of the Native* (Yuvaya Dönüş, 1878) adlı romanıyla çok sayıda hayran kazandı. Hardy'nin yazarlığının son ürünleri, *Tess* (1891) ve *Asi Kalpler* (1895) oldu. İngiltere'nin güneybatısındaki düşsel Wessex bölgesinde geçen romanlarıyla ünlünen Hardy, birçoklarınınca 19. yüzyılın önemli bir romancısı olmanın yanı sıra 20. yüzyılın önemli bir şairi olarak da kabul edilir. Hardy, 1928'de Dorset'ta öldü.

ELİF DİNÇER, İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2007 senesinden beri kitap çevirileri ve editörlük yapan Dinçer, hayat arkadaşı ve iki kedisiyle birlikte İstanbul'da yaşamaya devam ediyor.

Önsöz

Bu öyküyü yeni bir baskıya hazırlarken, *Çılgın Kalabalıktan Uzak* popüler bir dergide aylık olarak yayımlandığı sırada, erken dönem İngiliz tarihinin sayfalarından “Wessex” kelimesini bulduğum ve bir zamanlar, artık yok olmuş bir krallığın parçası olmuş ve hâlâ varlığını sürdüren bu şehre kurgusal bir önem addettiğim dönemi hatırlıyorum. Planladığım roman tefrikası çoğunlukla “yerel” olarak adlandırılan türden olduğundan, manzaraya bir bütünlük katmak için bölgeyle ilgili coğrafi bir tanıma ihtiyaç varmış gibi görünüyordu. Tek bir şehir adının bu amacı karşılayacak kadar geniş bir çerçeveye oluşturmadığını gördüğümden ve uydurma bir isme gelen itirazlar yüzünden, kullandığım eski isimden vazgeçtim. Basın ve halk büyük incelik göstererek bu hayalî planı memnuniyetle karşıladı ve tarihsel bilgilere aykırı olsa da Kraliçe Victoria’nın emri altında yaşayan bir halk tasavvuruna; demiryolları, posta servisi, biçme ve hasat makineleri, düşkünler evi, Lucifer kibritleri, okuryazar işçiler ve ulusal okul öğrencileri olan modern bir Wessex tasavvuruna gönüllü olarak katıldılar... Fakat inanıyorum ki mevcut hikâyedeki bu çağdaş Wessex’in varlığından bahsedilen güne kadar “bir Wessex köylüsü” veya “bir Wessex geleneği” kavramlarının hiç duyulmadığı, bu nedenle bunun Norman İstilasından sonra olan hiçbir şeye gönderme olarak görülemeyeceğini düşünmekte haklıyım.

Bu ismin modern kullanıma bu şekilde uygulanması durumunun, kendi eserlerimin bölümlerinin dışına taşmasını beklemiyordum. Fakat bu isim kısa süre içinde başka bir böl-

gede yerel bir isim olarak kullanılmaya başlandı. Bunu ilk yapan, 15 Temmuz 1876'da çıkan sayısında, "Wessex İşçisi" başlıklı bir makalesiyle, artık basılmayan *The Examiner* oldu. Makale, Yedi Krallık döneminde çiftçilik üzerine değil, modern güneybatı köylüsü ve onun bu öykülerdeki sunulma şekli üzerineydi.

O günden sonra, tamamen gerçekçi bir hayal ülkesinin ufuklarına ve coğrafyasına verdiğimi sandığım bu isim, kullanışlı bir tarif olarak gittikçe daha popüler hale geldi ve hayal ülkesi de zamanla, insanların taşınıp yerleşebileceği, hatta oradan gazetelere mektuplar yazabileceği kullanışlı bir bölge olarak somutlaştı. Ancak sevgili okuyuculardan bunu unutmalarını ve bu sayfalar, bir de elbette ilk görüldükleri yer olan diğer kitaplarım haricinde Victoria döneminde yaşayan Wessex sakinleri olduğu düşüncesini kararlılıkla reddetmelerini rica ediyorum.

Dahası, serinin mevcut öyküsünün kayda değer bir kısmının geçtiği Weatherbury isimli köy, günümüzde var olan onca yer arasında, herhalde yardım olmaksızın bir kâşif tarafından zorlukla fark edilir; ancak bu öykünün yazıldığı, görece daha yakın olarak görülebilecek dönemde, hem arka planların hem de karakterlerin tariflerini karşılamaya yetecek bir gerçekliğin izi kolayca sürülebilir. Büyük bir şans eseri, kilise ve eski evlerden birkaçı hâlâ yenilenmemiş ve bozulmamış durumda; fakat bu köyün neredeyse simgelerinden biri olan eski birahane, ayrıca bir zamanlar insanların ömür boyu içinde yaşadıkları saz çatılı kulübelerin birçoğu son yirmi sene içinde ne yazık ki yıkıldı. Kısa süre öncesine kadar yorgun kalabalıkların keyfini çıkardığı *mahkûm oyunu* bildiğim kadarıyla artık oradaki yeni yetişen nesil tarafından neredeyse hiç bilinmiyor. İncil ve anahtarla fal bakılması, Sevgililer Günü kartlarının büyük önem taşıyan şeyler olarak görülmesi, kırkma döneminden sonra verilen kutlama yemeği ve hasadın bitişi şöleni de tıpkı eski evler gibi neredeyse tamamen kaybolup gitti; söylenene göre bunlarla birlikte, köyün bir zamanlar pek düşkün olduğu sarhoş olma sevdası da büyük oranda tarihe karıştı. Bu değişimin temelinde, yerli gelenekleri ve alışkanlıkları sürdüren, yerleşik köylülerden oluşan sınıfın yerini, göçmen oldukları söylenebilecek bir işçi nüfusunun alması yatıyor; ki bu, yerel tarihin

sürekliğinde bir kırılmaya yok açtı ve efsanelerin, folklorun, toplum içindeki yakın ilişkilerin, ilginç kişiliklerin korunması açısından diğer her şeyden daha yıkıcı oldu. Bu gibi şeylerin var olmaya devam etmesi için, nesiller boyunca aynı toprağa bağlı kalınması olmazsa olmazdır.

T. H.
Şubat 1895

Birinci Bölüm

I

Çiftçi Oak'un Tasviri – Bir Olay

Çiftçi Oak gülümsediğinde ağzı neredeyse kulaklarına varır, gözleri ince birer ince çizgi halini alır ve gözlerinin etrafında dışa doğru uzanan, çalاکalem bir gündoğumu eskizindeki güneş ışınları misali çehresine yayılan kırışıklıklar belirirdi.

Vaftiz adı Gabriel'di ve çalışma günlerinde, sağlıklı kararlar verebilen, rahat hareket eden, düzgün giyinen ve genel anlamda iyi huylu genç bir adamdı. Pazar günleriyse kafası puslu birine dönüşürdü; en iyi kıyafetleri ve şemsiyesi ona köstek olup durur, her şeyi ertelemeye meyilli olurdu. Hepsi hesaba katıldığında Çiftçi Oak kendini cemaatin ayınlara katılan dindar insanları ve kasabalıların sarhoş kısmının arasındaki, Laodikeia¹ tarafsızlığının hüküm sürdüğü o geniş bölgede görürdü; yani

1. Günümüzde Pamukkale adını alan antik şehir. Laodikeia'lı Hıristiyanlar, dinî alışkanlıkları konusunda ılımlı oluşlarıyla dönemin diğer Hıristiyanlarından ayrışıyor, bununla anılıyorlardı. (Y.N.)

kiliseye giderdi ama cemaat Nicene kısmına geçtiğinde gizli gizli esner ve vaazı dinleyeceği yerde akşam yemeğinde ne yiyeceğini düşünürdü. Veya mizacının, halkın gözünde durduğu yeri göstermek gerekirse, arkadaşları ve onu eleştirenlerin aksiliği üzerindeyse kötü bir adam olarak görülür, bu insanlar hallerinden memnunlarsa da Çiftçi Oak epey iyi bir adam olurdu; bu iki ruh halinde de değillerse, o zaman da Oak'un ahlaki rengi tuz biber karışımı gibi kırçılı olurdu.

Pazarlardan altı kat fazla çalışma günü geçirdiği için Oak'un bilhassa eski kıyafetleri içindeki görünümü hatırlanırdı – komşuları “Gabriel Oak” adını düşündüklerinde gözlerinin önüne gelen şey, Çiftçi Oak'un bu eski kıyafetler içindeki hali olurdu. Kuvvetli rüzgârda uçmasın diye kafasına bastırmaktan genişlemiş, tepesi kısa bir fötr şapka takar, Dr. Johnson'inkini andıran bir palto¹ giyerdi; bacaklarını saran sıradan deri tozlukları ve ayaklarında bariz şekilde büyük çizmeler olurdu – her bir ayağa geniş yer bırakacak şekilde yapılmış bu çizmeler, onu giyenin hiçbir rahatsızlık hissetmeden tüm gün boyunca bir nehrin içinde dikilmesine olanak sağlayacak şekilde üretilmişti; bunun nedeni, çizmeleri yapan kişinin kesim sırasında ortaya çıkmış olabilecek herhangi bir zayıflığı, boyutlar ve sağlamlık konusunda gösterdiği cömertlikle dengelemeye gayret eden, özenli bir adam olmasıydı.

Bay Oak'un cep saati niyetine yanında taşıdığı şey ufak, gümüş bir masa saati olarak adlandırılabilirdi; bir başka deyişle bu saat, şekli ve tasarımıyla bir cep saati olsa da, boyutları ufak bir masa saati kadardı. Bu saat

1. James Boswell'in *Life of Samuel Johnson* (Samuel Johnson'ın Hayatı) eserine atıfta bulunuyor: “Yolculuk sırasında, ayaklarına çizme, sırtına da kocaman, geniş, kahverengi bir palto giyerdi; paltonun cepleri, neredeyse büyük lügatinin iki cildini içine alacak genişlikteydi.” (Y.N.)

Oak'un büyükbabasından birkaç yaş daha büyüktü ve ne tuhaftır ki ya fazla hızlı çalışır ya da hiç çalışmazdı. Dahası, saatin akrebi zaman zaman yuvasından oynayıp kaydığı için dakika kısmı doğru olsa bile saatin aslında kaç olduğundan kimse emin olamazdı. Saatin duracağı tuttuğunda Oak onu sarsarak ve fiskelerle düzeltir, saat hemen yeniden çalışmaya başlardı ve saatin diğer iki kusurunun talihsiz sonuçlarından kaçınmak için de güneşe, yıldızlara bakarak kıyas yapar veya yanından geçtiği komşu evlerin pencerelerine başını dayayarak içerideki yeşil kadranlı saatlerden vakti anlamaya çalışırdı. Oak'un saat cebine ulaşmasının zor olduğunu da belirtmekte fayda var, bunun nedeni pantolonunun epey yüksek olmasıydı –yeleşinin altından ulaşabilmek için de oldukça yüksekti– saati çıkarmak için gövdesini bir tarafa doğru fazlasıyla eğmek, vermesi gereken uğraş nedeniyle ağzını ve suratını iyice büzüştürmek ve saati, zincirini kuyudan kova çeker gibi çekerek çıkarmak zorunda kalırdı.

Fakat Gabriel Oak'u, güneşli ve oldukça ılık bir aralık sabahı tarlalarının birinden geçerken gören bazı dikkatli kişiler, onun bunlardan başka özelliklerini de fark edebilirlerdi. Yüzündeki, gençliğe ait pek çok renk ve kıvrımın yetişkinliğe de taşındığını görebilirlerdi, hatta daha uzak bazı kuytularda, çocukluğunun kalıntılarını bile bulabilirlerdi. Boyunun uzunluğu ve yapısı eğer gereken önem verilerek sergilenebilseydi, heybetli görünmesine yeterdi. Fakat ister kentte ister kırsalda olsun, bazı erkeklerin gövdelerini gösterme şekilleri yüzünden boyutları olduğundan da daha ufak görünür –bunun sorumlusu et ve kaslarından ziyade zihinleridir– işte Oak da ona sürekli dünya üzerinde büyük bir yeri olmadığını söyleyen rahibelere özgü alçakgönüllülüğü yüzünden gösterişsizce, omuzlarını düşürmekten epey farklı olarak, hafifçe kamburunu çıkararak yürürdü. Bu, değerinin çalışma kapasisi-

tesinden ziyade genel olarak görünüşüne dayandığına inanan biri için bir kusur olabilirdi, gelgelelim ki Oak böyle biri değildi. Ondan bahsedilirken “genç” kelimesinin, artık “adam” kelimesinin önünde kullanılmamaya başlandığı bir dönemdeydi hayatının. Erkekliğinin en parlak dönemindeydi çünkü duyguları ve düşünceleri birbirinden net bir şekilde ayrılmıştı; gençliğin etkisiyle bu ikisinin ayrım gözetmeksizin birbirine karışıp dürtülere dönüştüğü çağı geçmiş, eş ve ailenin etkisiyle birbirlerine karışıp önyargılara dönüştüğü çağa henüz gelmemişti. Kısacası yirmi sekiz yaşındaydı ve bekârdı.

Yürüdüğü tarla keskin bir yokuşla Norcombe Tepesi adı verilen bir yamaca doğru yükseliyordu. Bu tepenin bir sırtında, derin bir geçitten devam eden ve Norcombe’dan Casterbridge’e giden yol bulunurdu. Oak çitin üzerinden şöyle bir bakınca, önündeki bayırdan aşağı doğru, süslü bir yaylı at arabasının geldiğini gördü. Sarıya boyanmış ve rengârenk süslenmiş arabayı iki at çekiyor, yanında da kırbacını havaya dikmiş bir arabacı yürüyordu. Arabaya ev eşyaları ve pencere çiçekleri yüklenmişti, hepsinin tepesinde de genç ve çekici bir kadın oturuyordu. Gabriel izlemeye başlayalı henüz yarım dakika bile olmamıştı ki araba tam önünde duruverdi.

Arabacı, “Arabanın arka kapağı düşmüş küçükhanım,” dedi.

Kız yumuşak fakat pek de alçak sayılmayacak bir sesle, “Demek duyduğum oydu,” dedi. “Tepeye çıkarken ne olduğunu anlayamadığım bir ses duymuştum.”

“Ben hemen gidip bakayım.”

“Öyle yap,” diye karşılık verdi kız.

Akıllı atlar hiç kıpırdamadan beklerken arabacının ayak sesleri gittikçe alçalarak uzaklaştı.

Yüklerin tepesindeki kız kıpırtısızdı, etrafında ayakları havaya dikilmiş masalar, sandalyeler, altında meşe bir

kanepede vardı ve ön tarafa da saksı saksı sardunyalar, menekşeler, kaktüsler, bir de kafes içinde kanarya konmuştu; tüm bunlar herhalde yeni boşaltılan bir evin penceyelerinden gelmişti. Ayrıca hasır bir sepetin içine konmuş bir kedi de vardı, sepetin aralık kapağında kısılmış gözlerle etrafa bakıyor ve büyük bir hevesle etraftaki minik kuşları takip ediyordu.

Güzel kız yerinde boş boş otururken bu hareketsizlik içinde duyulan tek ses, hapishanesindeki tünelerden birinden diğerine atlayan kanaryadan geliyordu. Sonra kız dikkatle aşağı doğru baktı. Baktığı şey kuş ya da kedi değildi; ikisinin arasında duran, ipe bağlanmış, kâğıda sarılı, uzunca bir pakete bakıyordu. Arabacının gelip gelmediğini anlamak için başını çevirdi. Adam henüz görünürde değildi ve kızın bakışları pakete geri döndü, sanki içinde ne olduğunu merak ediyor gibiydi. Sonunda paketi kucağına aldı ve üzerini örten kâğıdı açtı; ortaya küçük, sallanan bir ayna çıktı ve kız aynada kendini dikkatle süzdü. Sonra dudakları aralandı ve kız gülümsedi.

Güzel bir sabahtı ve güneş, kızın üzerindeki koyu kırmızı cekete kızıl bir ışıltı ekliyor, aydınlık yüzüne ve koyu saçlarına yumuşak bir parlaklık katıyordu. Kızı çevreleyen menekşeler, sardunyalar ve kaktüsler canlı ve yeşildi; böyle yapraksız bir mevsimde tüm bu bitkiler atların, arabanın, mobilyaların ve kızın tuhaf şekilde, tılsımlıymış gibi görünmesine neden oluyordu. Kızın, sadece serçelerin, karatavukların ve henüz onu izlediğini fark etmediği çiftçinin olduğu bu yerde böyle gülümsemesinin sebebi her neyse –belki de bu sanattaki kapasitesini test etmek için denediği sahte bir gülümsemeydi, kim bilir– bu gülümseme sonradan gerçek bir gülüşe bıraktı yerini. Kızın yanakları pembeleşti, sonra aynadaki yansımasını görünce daha da çok pembeleşti.

Böylesi bir davranışın alışlageldiği yer ve zamanın

farklılaşması –yatak odasındaki giyinme zamanından çıkıp açık havadaki bir seyahat ânına taşınması– bu sıradan harekete aslında özünde barındırmadığı bir ilginçlik kazandırmıştı. Bu nefis bir manzaraydı. Kadının çağa uygun zayıflığı gün ışığına çıkmış, bu da manzaraya bir özgünlüğü tazeliğini katmıştı. Önündeki manzaraya bakan Gabriel Oak, her ne kadar cömert olmayı istese de alaycı bir çıkarım yapmaktan kendini alamadı. Kızın aynaya bakmasına hiç mi hiç gerek yoktu. Şapkasını veya saçını düzeltmemiş, gamzesine dokunmamış veya aynayı eline almasının nedeni olabilecek başka herhangi bir şey yapmamıştı. Sadece, doğanın yarattığı güzel bir dişi olarak kendine bakmıştı; yüzündeki ifadeden aklının, içinde erkeklerin de olduğu maceralara –olası zafer hayallerine– gittiği, gülümsemenin de kaybedilmiş ve kazanılmış kalplerin hayal edildiği aşama olduğu belliydi. Yine de bu sadece bir varsayımdı ve tüm bu hareketler dizisi, sanki hiçbirinde öyle bir niyet yokmuş gibi ağır ağır gerçekleşmişti.

Dönen arabacının ayak sesleri duyuldu. Kız aynayı kâğıdın içine, kâğıdı da eski yerine geri koydu.

At arabası yanından geçerken Gabriel, gözetlediği noktadan geri çekildi ve yola doğru indi, arabayı yokuşun dibindeki paralı yolun kapısına kadar takip etti; dik-katle izlediği araba şimdi geçiş ücreti ödemek için durmuştu. Arabayla aralarında yirmi adım kadar kalmışken Gabriel tartışıklarını duydu. Arabadakilerle kapıdaki bekçi arasında, iki penny'lik fark yüzünden bir fikir ayrılığı doğmuştu.

“Hanımefendinin yeğeni şunların tepesinde oturuyor ve sana verdiğim paranın yeterli olduğunu söylüyor, seni gidi paragöz, daha fazlasını da vermeyecek.” Bunlar arabacının sözleriydi.

Kapıdaki bekçi kapıyı kapatarak, “Pekâlâ, o zaman hanımefendinin yeğeni buradan geçemez,” dedi.

Oak tartışanlara sırayla baktı ve hayallere dalıp gitti. İki penny'nin söylenişinde bile onun ne kadar önemsiz olduğunu gösteren bir şey vardı. Üç penny'ninse elbette bir değeri vardı, günlük yevmiyede hatırı sayılır bir fark yaratabilir, bu yüzden de pazarlığı yapılabilirdi; ama iki penny öyle miydi? Oak öne doğru bir adım atıp bekçiye iki penny uzatarak, "Al," dedi, "bırak da genç hanım geçsin." Sonra da başını kaldırıp kıza baktı; kız onun söylediklerini duymuş, bakışlarını aşağı çevirmişti.

Gabriel'in yüzü, gittiği kilisenin penceresinde resimleri olan Aziz İoannes'in güzelliğiyle Yahuda İşkariyot'un¹ çirkinliğinin öylesine ortasındaydı ki suratındaki tek bir çizgi bile diğerinden ayırt edilip, saygınlık veya kötülük belirtisi olarak gösterilemezdi. Kırmızı ceketli, koyu saçlı kız da aynı şeyi düşünmüş olacak ki Gabriel'e şöyle bir baktı ve arabacıya yola devam etmesini söyledi. Kısa bir an için Gabriel'e bakışıyla teşekkür etmiş olabilirdi ama bunu dile getirmedi; herhalde içinden teşekkür etmek bile gelmemişti çünkü Gabriel onun kapıdan geçmesini sağlarken aynı zamanda tartışmayı da kaybetmesine neden olmuştu ve hepimiz kadınların bu tür iyilikler karşısında neler düşündüğünü biliriz.

Kapıdaki bekçi uzaklaşan arabayı izledi. Oak'a, "Güzel bir kız," dedi.

"Ama kusurları var," diye karşılık verdi Oak.

"Haklısın, çiftçi."

"Ve en büyüğü de – eh, her zaman olan şey işte."

"İnsanları hor görmek mi? Evet, öyle."

"Ah, hayır."

"Ne o zaman?"

Gabriel, alımlı yolcunun ona ilgi göstermemesine

1. İsa'yı öldürmek üzere gelen Roma lejyonlarına İsa'nın yerini söyleyen havari. (Y.N.)

biraz gücünmüş olacak ki, başını çevirerek çitin üstünden kızın ufak gösterisini izlediği noktaya baktı ve, “Kendini beğenmişlik,” dedi.

II

Gece – Sürü – İçerisi – Bir Başka İçerisi

Yılın en kısa günü, Aziz Tomas Günü¹ arifesinde, vakit gece yarısına geliyordu. Kuzeyden esen kasvetli bir rüzgâr, Oak’un birkaç gün önce gün ışığında sarı at arabasını ve içindekini seyrettiği tepenin üstünden aşıyordu.

Toller-Down’dan pek de uzak olmayan Norcombe Tepesi, yanından gelip geçene dünya üzerinde bulunan neredeyse en dayanıklı, en yıkılmaz yapının yanında olduğu hissini veren yerlerden biriydi. Kireç ve topraktan oluşan, hiçbir özelliği olmayan bir çıkıntıdan ibaretti; büyük yıkımların yaşandığı bir günde çok daha yüksek dorukları olan dağlar ve baş döndürücü, heybetli uçurumlar yerle bir olurken bana mısın demeden, olduğu gibi kalacak türden, yeryüzünün yumuşak hatlı, sıradan tümseklerinden biriydi bu.

Tepenin kuzey tarafı, ihtiyar ve artık çürümeye yüz tutmuş kayınlarla kaplıydı; bu ağaçların tepeleri, tümseğin üst tarafında bir hat şeklinde görünür, kıvrımlı dalları ve saçakları gökyüzünün altında bir yeke gibi uzanırdı. Bu gece bu ağaçlar, tepenin güney yamacını koruluğu döven ve homurdanmayı andıran bir sesle aralarından

1. On iki havariden Aziz Tomas’ın günü 21 Aralık’ta kutlanır. (Y.N.)

geçen veya göğe uzanan dallarının üstünden zayıf bir iniltiyle esen son derece şiddetli fırtınadan koruyordu. Hendekteki kuru yapraklar aynı rüzgârla kıvılcılanıp kaynaşiyor, fırtına arada sırada uzanan bir dil misali birkaç tanesini oradan koparıp döndüre döndüre çimlerin üstüne fırlatıyordu. Bu ölü yaprak yığınının arasında, onlardan daha geç çıkan birkaç öbek, kışın ortasına kadar kendilerine ev sahipliği yapan dallarda kalmışlardı ve ağaç gövdelerine sertçe vurarak dökülüyorlardı.

Bu yarı ağaçlı yarı çıplak tepeyle zirvesinden belli belirsiz görünen puslu, durgun ufuk arasında, anlaşılmasız bir gölgeden ibaret olan gizemli bir çarşaf vardı sanki; gelen seslerden bu çarşafın, buraya benzer özelliklere sahip bir yeri gizlediği anlaşılıyordu. Tepeyi şöyle böyle kaplayan seyrek otlara, farklı şiddetlerde ve neredeyse farklı özelliklere sahip rüzgârlar dokunup geçiyordu; bir rüzgâr otları sertçe döverken bir başkası sanki onları kopardıktan sonra eğiyor, bir diğer esinti de yumuşak bir fırça gibi okşuyordu. İnsanın içgüdüsel olarak yapacağı şey durup dinlemek, sağdaki ve soldaki ağaçların, bir kilise korosunda karşılıklı ilahiler okuyormuş gibi birbirine nasıl yakardığını; rüzgârla eğilen çalılırların ve diğer dalların o notaya çıkıp bunu içli bir hıçkırığa nasıl dönüştürdüğünü; hızla esen rüzgârın daha sonra, bir daha duyulmamak üzere nasıl güneye doğru aktığını öğrenmekti.

Gökyüzü açık, hatta alışılmadık derecede açıktı ve göz kırpan bütün yıldızlar, ortak bir nabza sahip kalp atışları gibi görünüyordu. Kutup Yıldızı rüzgârın tam merkezindeydi ve Büyükayı akşamdan beri onu doğuya doğru, dışa itmiş, yıldız şimdi meridyenle dik açı oluşturmuştu. Yıldızlardaki –İngiltere’de gözlemlenmekten ziyade ancak kitaplarda okunacak türden– renk değişimi burada gerçekten gözle görülebiliyordu. Sirius’un haşmetli parlaklığı, etkileyici bir ışıltıyla

insanın gözünü alıyordu, Kapella adı verilen yıldız sarıydı, Aldebaran ve İkiZlerevi kıpkızıl ışıldıyordu.

Havanın açık olduğu böylesi bir gece yarısında bir tepede yalnız başına dikilen birine göre, dünyanın doğuya dönüş hareketi neredeyse açıkça hissedilebilirdi. Bu hissi yaratan şey, yıldızların dünyadaki nesnelerin üzerinden kayıp geçmesi olabilirdi; bu birkaç dakika hareketsiz kalınmasıyla, bir tepeden bakıldığında yeryüzünün dönüşünün daha belirgin görülmesinin yarattığı tahayyülle, rüzgârla veya yalnızlık sayesinde fark edilebilirdi; fakat sebebi ne olursa olsun, bu süzülüp gitme hissi kuvvetli ve süreklidi. Devinimin şiirselliği sıklıkla kullanılan bir deyişti ve bu hazzın doruğuna ulaşmak için gecenin bir yarısında bir tepenin üstünde durmak ve öncelikle o an ufkun altında bulunan ve tüm bu olan bitenden habersiz medeni insan yığınının ne kadar ayrık olduğu hissiyle bilincini genişletmek, sonra da uzun uzun ve sessizce yıldızların arasındaki bu muhteşem ilerleyişi seyretmekti. Bu yıldız kümeleri arasında, geleneksel düşünce ve görüş açısının üzerinde yapılan böylesine bir gece keşfinin ardından, kimi insan bir anda sonsuz bir kudrete eriştiğini hissedebilirdi.

Gökyüzünün altındaki bu tepede aniden bir dizi beklenmedik ses duyulmaya başladı. Rüzgârda bulunamayacak bir berraklığa sahip bu sesler, doğada bulunamayacak bir sırayla duyuluyordu. Bunlar, Çiftçi Oak'un kavalından çıkan notalardı.

Bu melodi engelsiz, özgürce havaya karışmıyor, sanki bir nedenden ötürü boğuk çıkıyordu ve daha yükseklere çıkamayacak ya da çevreye yayılamayacak kadar da kuvvetsizdi. Ses, daha önce duymamış birinin anlamını ve amacını anlayamayarak afallayabileceği, koruluğun kenarındaki ufak, karanlık bir nesneden –bir çoban kulübesinden– geliyordu.

Bütün olarak bakıldığında bu görüntü, ufak bir Ağrı Dağı'nın üzerinde duran ufak Nuh'un Gemisi'ne bakıyormuş hissi veriyordu; oyuncakçılarının Nuh'un Gemisi'ni yaparken kullandığı geleneksel hatları ve şekli –bu şekil, insanlığın en erken döneminde oluşan izlenimleriyle ortaya çıktığından, en değişmez olanıydı– taşıyordu. Kulübe, tabanını yerden otuz santim kadar yükselten ufak tekerlekler üzerinde duruyordu. Bu tür çoban kulübeleri kuzulama zamanı geldiğinde çayırlara çekilir, çoban mecburi gece hizmeti sırasında burada barınırdı.

İnsanlar Gabriel'e "Çiftçi" Oak demeye başlayalı henüz uzun zaman olmamıştı. Bundan önceki on iki ay boyunca, hiç durmadan çalışıp çabalamış olması ve hiç azalmayan hevesi sayesinde, Norcombe Tepesi'ni de içeren ufak bir koyun çiftliği kiralayıp içine de iki yüz koyun koymuştu. Bundan önce bir çiftlikte kısa süreliğine kâhyalık yapmıştı; ondan önce de yalnızca bir çobandı; çocukluğu, büyük arazi sahiplerinin sürülerini güden babasına yardım etmekle geçmiş, ihtiyar Gabriel hayata gözlerini yumana kadar da Oak hep çobanlık yapmıştı.

Çiftçilik yolunda bir işçi değil de bir patron olarak bulunduğu bu yardımsız ve yalnız girişim, üstüne üstlük henüz ücretini ödemediği koyunlar da hesaba katıldığında, Gabriel Oak için çok önemli bir dönüm noktasıydı ve o da bunun farkındaydı. Bu yeni dönemin ilk adımı koyunları kuzulatmaktı ve koyunlar, gençliğinden beri Çiftçi Oak'un uzmanlık alanı olduğundan akıllılık etmiş ve bu mevsimde onları kiralık bir işçinin veya bir çaylağın eline teslim etmemişti.

Rüzgâr, kulübenin köşelerini dövmeye devam ediyordu, fakat flüt sesi kesilmişti. Kulübenin yan tarafında dikdörtgen şeklinde bir aydınlık oluştu ve aralıktan Çiftçi Oak'un silueti göründü. Elinde bir fener taşıyordu, kapıyı arkasından kapatarak öne doğru ilerledi ve arazi-

nin kendi payına düşen kısmında yirmi dakika kadar oyalandı; fenerin ışığı bir görünüp bir kayboluyor, Çiftçi Oak'un önünde veya arkasında kalarak onu ya aydınlatıyor ya da karanlıkta bırakıyordu.

Oak'un hareketleri dingin bir enerji barındırmakla beraber yavaştı ve bu ölçülülüğü, mesleğiyle de epey bağdaşıyordu. Tüm bu güzelliğin temeli zindelik olduğundan, çiftçinin sürünün içinde ve etrafında düzenli olarak dönmesinin ve oradan oraya geçivermesinin barındırdığı zarafeti kimse inkâr edemezdi. Ara sıra gerektiğinde, buna alışkın kasaba erkeklerinin yapabildiği gibi, bir şeyi aniden ve hızla yapabiliyor veya düşünebiliyor olsa da, onun özel gücü çoğunlukla, devinirlik unsurundan neredeyse bağımsız bir şekilde, ahlaki, fiziksel ve zihinsel açıdan durağan kalmaktı.

Yıldızların soluk ışığının altında da olsa çevredeki zemin yakından incelenince, şöyle bir bakanın çorak bayır diyeceği bir arazinin, bu kış için planladığı büyük hedefi doğrultusunda Çiftçi Oak tarafından nasıl sahiplendiği ortaya çıkıyordu. Samanla örtülmüş ve aralıklarla toprağa gömülmüş çit direklerinin arasında ve altında uysal koyunların beyazımsı gölgeleri hareket ediyor, koşturuyordu. Çiftçinin yokluğunda sessiz olan koyun çanları, onları çevreleyen yünler artık epey uzadığı için berraktan ziyade boğuk sayılabilecek bir yumuşaklıkla yeniden çalmaya başladı ve Oak sürüden uzaklaşana kadar da devam etti. Çiftçi Oak, kucagında yeni doğmuş bir kuzuyla kulübeye döndü; kuzunun, yetişkin bir koyunu taşıyabilecek kadar uzun olan bacakları, bu bacakların toplamının yarısı kadar olan, ufak tefek bir zarla bir arada duruyordu ve şu an için hayvancığın tamamı bu kadardı.

Çiftçi Oak bu minicik canlıyı, üzerinde bir kap süt kaynayan ufak ocağın önündeki bir tutam samanın üstüne yerleştirdi. Feneri üfleyerek söndürdü ve tütmesin

diye parmağıyla fitilini sıkıştırdı; kulübe artık eğri büğrü bir tele asılmış olan mumun ışığıyla aydınlanıyordu. Geleşgüzel yere atılmış birkaç mısır çuvalından oluşan oldukça sert koltuk, bu ufacık odanın neredeyse yarısını kaplıyordu ve genç adam bu koltuğa uzandı, yün kaşkolunu gevşetti ve gözlerini kapattı. Beden emeği harcamayan birinin ne tarafına doğru yatacağına karar vereceği süre içinde Çiftçi Oak çoktan uykuya dalmıştı bile.

Şimdi daha net seçilebilen kulübenin içi rahat ve sevimliydi, mumun haricinde yanan cılız, kızıl ateşin sıcacık renkleri, erişebildiği her şeyden yansıyor, hatta çatal bıçakların ve el aletlerinin üzerinde bile keyif içinde dans ediyordu. Köşede çoban asası duruyordu ve duvarların birine çakılmış raf boyunca, koyunları muayene ve tedavi etmek için gereken basit ilaçları içeren sıra sıra şişeler ve teneke kaplar vardı; bunların en önemlileri şarap ruhu, terebentin, zift, magnezyum, zencefil ve hintyağıydı. Tam köşedeki üçgen rafta ekmek, jambon, peynir ve alttaki sürahidin bira veya elma şarabı koymak için kullanılan bir bardak vardı. Tüm bu erzakın yanında, bu yalnız bekçinin sıkıcı saatleri geçirmek ve kendini eğlendirmek için kullandığı bir de kaval vardı. Kulübe, bir kamaranın lombozlarını andıran, ahşap sürgülü iki yuvarlak delikten hava alıyordu.

Isınınca canlanan kuzu melemeye başladı ve bu ses Gabriel'in kulaklarına ve zihnine girdiği anda, beklenen tüm seslerin yaptığı gibi anlam kazandı. En derin uykudan en tetikte uyanıklığa, tam tersini yaptığı zamanki kadar kolayca geçerek saatine baktı, akrebin bir kez daha ilerlediğini gördü, şapkasını taktı, kuzuyu kucakladı ve karanlığa doğru taşıdı. Ufacık yarattığı annesinin yanına yerleştirdikten sonra doğruldu ve yıldızların konumundan saatin gecenin kaç olduğunu anlamak için dikkatle gökyüzünü inceledi.

Hardy, Wessex'te kurguladığı *Çılgın Kalabalıktan Uzak*'la ilk büyük edebî başarısını yakalar. Yazarın "en sıcak ve aydınlık" romanı olarak tarif edilen eser, Hardy'nin Victoria dönemi çiftçi topluluğunun yaşantısı, sorunları ve değer yargılarına dair izlenimleri eşliğinde, aşk, gurur ve ihanet temaları etrafında şekillenir.

Amcasından miras kalan çiftliğe taşınan genç, güzel ve cesur Bathsheba Everdene çiftçiliğe soyunmayı, üstelik bunu bir kâhya bile tutmadan yapmayı kafaya koyunca Weatherbury köyü sakinleri merakla olabilecekleri bekler. Genç kadın çiftlik işleriyle boğuşurken bir yandan da sadık ve becerikli Çoban Oak, saplantılarının tutsağı Çiftçi Boldwood ve girişken ama sorumsuz Çavuş Troy'a karşı duyguları arasında bocalar. *Çılgın Kalabalıktan Uzak*, güneşli ve neşeli bir köy atmosferi ve trajik olaylar arasında yakaladığı tuhaf uyumla Hardy'nin bir romancı olarak ustalığını ortaya koyar.

#dünyaklasikleri #ingilizklasikleri #victoriadönemi #kıryaşamı #aşk #gurur
#kibir

Kapak resmi: Walter Tyndale

ISBN 978-975-07-5909-3

